

ZAKOŃCZENIE

Ratownicze badania wykopaliskowe na trasie planowanej autostrady A-1 na stanowisku 10 w Krużynie prowadzone przez Fundację Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego oraz Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi pozwoliły rozpoznać zróżnicowane chronologicznie osadnictwo.

Najstarsze odkryte tu materiały odnoszą się do młodszej epoki kamienia i związane są z kulturą ceramiki wstęgowej rytej. Stwierdzona na stanowisku osada tej kultury manifestuje się zwartą zabudową w postaci wyróżnionych 14 długich domów o konstrukcji słupowej ścian, którym towarzyszą jamy o charakterze gliniankowym. W ich wypełniskach stwierdzono obecność zabytków ruchomych w postaci ułamków ceramiki, przedmiotów krzemienych w formie zarówno półsurowca i narzędzi, przedmiotów kamiennych oraz kości zwierzęcych. Materiał zabytkowy pozwala datować osadę na fazę klasyczną i późną kultury ceramiki wstęgowej rytej.

Stanowisko ponownie zostało zasiedlone przez ludność związaną z grupą brzesko-kujawską kultury lendzielskiej, o czym świadczą trzy obiekty, w których odkryto nieliczny materiał ceramiczny.

Podobnie nieliczne są materiały związane z kulturą pucharów lejkowatych, datowane na fazę sarnowską. W jednym z obiektów odkryto nieliczne, ale charakterystyczne fragmenty naczyń w tym talerze oraz zabytki krzemienne z surowca czekoladowego. Jedyny pochówek ze stanowiska został datowany na pierwsze stulecie IV tysiąclecia p.n.e., co odpowiada najstarszym materiałom tej kultury z Kujaw.

Przełom neolitu i wczesnej epoki brązu reprezentowany jest przez jedno naczynie z obiektu osadowego. Forma i sposób zdobienia nawiązuje do kultury mierzanowickiej.

Kolejny epizod osadniczy na stanowisku związany jest z kulturą łużycką ze schyłkowego okresu epoki brązu i początku okresu halsztackiego D. Ludność tej kultury pozostawiła dość znikome ślady swej działalności w postaci skromnego ilościowo materiału zabytkowego, zarówno obiektów jak i materiałów ruchomych.

Nieco tylko liczniejsze materiały zabytkowe pochodzą z kolejnej fazy osadniczej na stanowisku związanej z osadnictwem ludności kultury grobów kloszowych wczesnego okresu lateńskiego. Z tego odcinka znanych jest również tylko kilka obiektów archeologicznych i nieco liczniejszy zbiór ułamków ceramiki.

Ponowny wzrost zainteresowania terenem omawianego stanowiska następuje w okresie wpływów rzymskich i związany jest z młodszą i późną fazą tego okresu oraz wczesną fazą okresu wędrówek ludów ($B_2/C_1 - D$). Powstaje tu wówczas dość długotrwała osada o charakterze rolniczym. W jej przestrzeni dominują naziemne budynki o słupowej konstrukcji ścian o przeznaczeniu mieszkalnym i gospodarczym. Obok nich funkcjonują dość głębokie jamy o charakterze zasobowo-magazynowym, niewielkie naziemne budynki gospodarcze – spichrze, studnie oraz paleniska. Duże znaczenie dla mieszkańców osady ma hodowla zwierząt, co potwierdza znaczna ilość szczątków kości stwierdzana w wypełniskach obiektów. Z tą działalnością związany jest jedyny obiekt o charakterze produkcyjnym – wapiennik. Organizacja przestrzenna obiektów wskazuje na ich układ zagrodowy. Na uwagę zasługuje obecność na terenie osady ewentualnego „sanktuarium” oraz dużego, dwunawowego domu halowego pełniącego prawdopodobnie funkcje społeczne oraz kultowe, zlokalizowanych w odizolowanej strefie osady.